

Η προφητική διακονία του λόγου του Θεού στον Άγιο Σωφρόνιο

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Αρχιμανδρίτης Ζαχαρίας Ζάχαρου, Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας](#)

Ο Χριστός είναι το θαύμα που μας καταπλήσσει. Είναι το σημείο του Θεού για όλες τις γενεές έως συντελείας του αιώνας, διότι στο Πρόσωπό Του βρήκε λύση κάθε αδιέξοδο. Κατά την επίγεια ζωή Του «ζούσε την τραγωδία όλης της ανθρωπότητας, αλλά τραγωδία δεν έμενε σε Αυτόν»[\[1\]](#). Αντιθέτως, πριν την άκρα ταπείνωσή Του έδιδε στους δικούς Του την ειρήνη Του.

Στο Πρόσωπο του Χριστού αποκαλύφθηκαν αφενός ο απρόσιτος και αιώνιος Θεός, αφετέρου ο αληθινός άνθρωπος, όπως τον είχε συλλάβει προ καταβολής κόσμου ο Θεός μέσα στους κόλπους της Αγίας Τριάδας κατά τη θαυμαστή και προαιώνια βουλή Του. Στο Πρόσωπό Του βρήκαν εκπλήρωση τα πάντα, διότι Αυτός είναι «η οδός και η αλήθεια και η ζωή»[\[2\]](#).

Κατ' επέκτασιν, ως μιμήματα του Χριστού, όλοι οι Άγιοι είναι σημεία του Θεού για τη γενεά τους, που δίνουν λύση «ουκ εκ του κόσμου τούτου» στα προβλήματα που

την απασχολούν, είτε φιλοσοφικά είτε ψυχολογικά είτε θεολογικά. Ζουν με φυσικό τρόπο «από τη μια πλευρά την τραγωδία της ανθρωπότητας, και από την άλλη την ειρήνη του Χριστού»[\[3\]](#).

«Προσελεύσεται άνθρωπος και καρδιά βαθεία»[\[4\]](#). Ο λόγος για τους Αγίους είναι δύσκολος, διότι ο άνθρωπος που ζει ακόμη στα δεσμά του ορατού κόσμου δεν μπορεί καν να φανταστεί τα βάθη της καρδιάς του αγίου Χριστιανού, την οδύνη της μετανοίας και της αγάπης του, την απειρότητα την οποία διασχίζει σαν αστραπή η προσευχή του, την ελευθερία του πνεύματός του.

Η φυσική ζωή του αγίου Σωφρονίου διήρκεσε σχεδόν ένα αιώνα, η πνευματική του ζωή όμως είναι ανεξιχνίαστη. Όπως ο ίδιος γράφει για το εγχείρημά του να σκιαγραφήσει τη μορφή του δικού του Γέροντα, του αγίου Σιλουανού: «Όποιος επιδόθηκε με καθαρή διάνοια στην εντατική παρατήρηση της βαθείας του καρδιάς, αυτός καταλαβαίνει ότι είναι αδύνατον να παρακολουθήσει τη ροή της ίδιας του της ζωής, έστω και για ένα σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτός συνειδητοποιεί ότι είναι αδύνατον να συλλάβει την πορεία της πνευματικής ζωής της καρδιάς, το βάθος της οποίας έρχεται σε επαφή με εκείνο το Είναι, όπου δεν υπάρχουν πλέον πορείες. Και, όμως, αυτός ακριβώς ο σκοπός τίθεται τώρα μπροστά μας: να σκιαγραφήσουμε την εσωτερική πορεία της ανόδου ενός μεγάλου ασκητού»[\[5\]](#).

Ως εκ τούτου, δεν μπορούμε να μιλήσουμε για τον άγιο Σωφρόνιο, χωρίς να μειώσουμε το μεγαλείο του. Ωστόσο, ο ίδιος, κατ' επιταγή του Πνεύματος και εν

αντιθέσει προς την επιθυμία του να ζει «ίνα μη φανή τοις ανθρώποις»[\[6\]](#), μας άφησε τις γραφές του. Και ο καλύτερος τρόπος για να γνωρίσει κανείς το πνευματικό πορτραίτο του αγίου αυτού ανδρός, είναι η ανάγνωση των βιβλίων του. Κάθε παράγραφος είναι καρπός προσευχής και εκεί βρίσκεται ολόκληρος ο Γέροντας.

Ο άγιος Σωφρόνιος δέχθηκε την απεριγραπτη ευλογία να ευφρανθεί στη θέα του Ακτίστου Φωτός από βρεφικής ηλικίας, συνάμα όμως από τα πρώτα χρόνια της νεότητάς του αισθάνθηκε με μεγάλη σφοδρότητα το παράλογο και το μάταιο της πρόσκαιρης ζωής. Τη διανοητική του περιπλάνηση στις αλλότριες οδούς του υπερβατικού διαλογισμού διέκοψε η σωτήρια Σιναϊτική αποκάλυψη, που ο Θεός έθεσε προ των οφθαλμών του: «Εγώ ειμι ο Ων»[\[7\]](#). Στη μετάνοιά του «προσευχόταν ως παράφρων, με μεγάλο κλαυθμό, που συνέτριβε και αυτά τα οστά του»[\[8\]](#). Η κραυγή της προσευχής του έφθασε «τις πηγές της παγκόσμιας τραγωδίας»[\[9\]](#).

Ο Γέροντας «αγάπησε φλογερά τον Ιησού Χριστό, τον Θεό Δημιουργό μας και Θεό-Σωτήρα», και, «αναπόφευκτα», σύμφωνα με τα ίδια του τα λόγια, ζούσε δύο « εκ διαμέτρου αντίθετες, φαινομενικά, καταστάσεις: την κάθοδο στον άδη (της μετανοίας και της αγάπης) και την ανάβαση στους ουρανούς

»[10].

Ως το τέλος της ζωής του με άπειρη ευγνωμοσύνη αναφερόταν στον κατά Θεόν Πατέρα του, τον άγιο Σιλουανό, τον οποίο ονόμαζε «το πιο σημαντικό γεγονός στο οικοδόμημα της ζωής του»[11], τη μεγαλύτερη ευλογία, στις ευχές του οποίου απέδιδε κάθε άνωθεν δωρεά. Θεωρούσε ως σκοπό της ζωής του και το «μεγαλύτερο έργο του» τη διακονία του λόγου του Γέροντά του[12].

Ο άγιος Σωφρόνιος ζούσε ανάμεσά μας με μεγάλη απλότητα. Ήταν εγκάρδιος και στοργικός, αλλά στιγμή δεν μπορούσε να λησμονήσει τη χριστοειδή ετερότητα της ψυχής του. Είχε άλλον νου, άλλες αισθήσεις, άλλα νοήματα. Η κάθε επαφή με το πρόσωπό του ήταν άνοιγμα ζωής. Όταν άνοιγε το στόμα του νόμιζες ότι άρπαζε λόγο από τον Θεό και τον κατέβαζε στη γη. Μάλλον, σάρκωνε στη ζωή του τον λόγο του Θεού. Όπως ο ίδιος εξομολογείται: «Οι λόγοι Του, παρόμοιοι με φωτιά, μεταδόθηκαν στον νου και την καρδιά μου, και έμαθα να σκέπτομαι στη δική Του προοπτική, γιατί ο λόγος Του έγινε ζωή μου»[13].

Βεβαίως, όταν λέμε ότι ο Γέροντας ήταν άνθρωπος του λόγου του Θεού, δεν εννοούμε ότι μιλούσε περί του λόγου του Θεού, αλλά ότι ήταν φορέας της ζώσας ενέργειας του προσωπικού Θεού. Ο θείος λόγος κιθάριζε στην καρδιά του είτε αγρυπνούσε είτε κάθευδε. Ήταν δηλαδή φορέας του λόγου που γεννάται στην καρδιά με την προσευχή, και που όταν επισκεφθεί τον άνθρωπο τον αναγεννά, ενώ όταν μεταδοθεί στον πλησίον, τον πληροφορεί με χάρη[14]. Τον αλλοιώνει, τον ανακαινίζει και του υποδεικνύει το μυστήριο των οδών της σωτηρίας.

Στην παρουσία του γίναμε συχνά μάρτυρες θαυμάτων, ενίοτε συγκλονιστικών. Ο ίδιος όμως ούτε τα στόχευε ούτε έδιδε σημασία σε αυτά. Προσευχόταν για τους ασθενείς, διότι συνέπασχε με τους ανθρώπους και επιθυμούσε να μειωθεί ο πόνος τους, ωστόσο η προσευχή του είχε ως κύριο στόχο την καρδιά του πλησίον του. Γνώριζε ότι το μεγαλειωδέστερο θαύμα σε όλο τον κτιστό κόσμο είναι η ένωση της καρδιάς του ανθρώπου με το Πνεύμα του Θεού. Γι' αυτό συνεχόταν να διακονήσει την ένωση της πρόσκαιρης χοϊκής υπάρξεως με το Φως της αιωνιότητας.

Τόνιζε τη σημασία της επικλήσεως του Ονόματος του Κυρίου Ιησού για την υπέρβαση του αδιεξόδου της ανθρώπινης τραγωδίας και για τη γέννηση του ανθρώπου στην αιώνια Βασιλεία. Όπως εξομολογείται για τον εαυτό του: «Όταν ο πόνος της καρδιάς αγγίζει τα όρια της φυσικής αντοχής, τότε η επίκληση του Ονόματος του Ιησού Χριστού φέρνει την ειρήνη, που συγκρατεί τον άνθρωπο στη ζωή»[\[15\]](#). Ο ίδιος βασάνιζε κάθε έργο και κάθε λόγο με πύρινη προσευχή.

Ύψιστη επίσης σημασία έδιδε στη Θεία Λειτουργία, η τέλεση της οποίας τον συνέιχε και τον ενέπνεε. Έλεγε μάλιστα ότι στην εποχή μας, που έχουν χαθεί οι συνθήκες για τέλεια ησυχαστική ζωή, εάν τελούμε τη Θεία Λειτουργία με προσοχή, με φόβο, με κατάλληλη προετοιμασία, φέρει στο επίπεδο του πνεύματος τα ίδια αποτελέσματα, τον ίδιο αγιασμό, όπως και η νοερά προσευχή. Γι' αυτό και μεριμνούσε να μεταδώσει στους μοναχούς του και σε όσους εκζητούσαν τη βοήθειά του την αγάπη για το Μυστήριο και τη γνώση μιας βαθύτερης προσεγγίσεώς του.

Όπως ο Μωυσής θα ήθελε να δει όλον τον λαό του Θεού να προφητεύει, έτσι και ο άγιος Σωφρόνιος ποθούσε να μεταδώσει στους γύρω του την πνοή του Αγίου Πνεύματος, την έμπνευση του καλλιτέχνη. Έλεγε μάλιστα ότι ο Χριστιανός στην πνευματική του ζωή πρέπει να είναι καλλιτέχνης. Όπως οι καλλιτέχνες διακατέχονται από το αντικείμενο της τέχνης τους και αγωνίζονται να συλλάβουν την τέλεια έκφραση της εμπνεύσεώς τους, έτσι και ο Χριστιανός θα έπρεπε να κατέχεται από τον Χριστό, και να εργάζεται να λαμπρύνει τη σχέση του μαζί Του, να τρέχει «ίνα καταλάβη εφ' ω και κατελείφθη»[\[16\]](#).

Για κάποιους ο πλησίον καθίσταται εμπόδιο, για άλλους ακόμη και κόλαση, για τους αγίους Πατέρες μας όμως Σιλουανό και Σωφρόνιο, ο αδελφός ήταν «η ζωή τους». Ο Θεός πλάτυνε την καρδιά τους για να περιπτυχθούν ουρανό και γη, όπως ο Χριστός εξέτεινε τα άγια χέρια Του στον Σταυρό για να αγκαλιάσει τους πάντες.

Ως κατακλείδα παραθέτουμε τους λόγους του ίδιου του Αγίου:

«Ένας Άγιος είναι φαινόμενο εξαιρετικά πολύτιμο για όλη την ανθρωπότητα. Οι Άγιοι με το γεγονός της υπάρξεώς τους, η οποία μπορεί να είναι αφανής για τον κόσμο, αλλά φανερή στον Θεό, φέρνουν στη γη, σε όλη την ανθρωπότητα, πλούσια την ευλογία του Θεού... Χάρη στους άγνωστους στον κόσμο Αγίους μεταβάλλεται η ροή των ιστορικών ακόμη και των κοσμικών γεγονότων. Γι' αυτό κάθε Άγιος είναι φαινόμενο κοσμικού χαρακτήρα, που η σπουδαιότητά του ξεπερνά τα όρια της επίγειας ιστορίας και επεκτείνεται στον κόσμο της αιωνιότητας. Οι Άγιοι είναι το αλάτι της γης, η έννοια της υπάρξεώς της, ο καρπός, που για χάρη του και αυτή διατηρείται. Και όταν η γη σταματήσει να γεννά Αγίους, τότε θα αρθεί από αυτήν η δύναμη που συγκρατεί τον κόσμο από την καταστροφή»[\[17\]](#).

Γι' αυτό και ο Γέροντας θεωρούσε ως δείγμα αυθεντικής και αγίας ζωής την προσευχή υπέρ όλου του κόσμου, κατά την οποία ο άνθρωπος του Θεού, πεπλατυσμένος από τη χάρη του Αγίου Πνεύματος, προσάγει στον Θεό κάθε ψυχή που ήλθε στην ύπαρξη από καταβολής κόσμου και που μέλλει να έλθει μέχρι συντελείας του αιώνας.

Ένα άλλο κριτήριο αυθεντικής και αγίας ζωής ήταν για τον Γέροντα η αγάπη και η προσευχή για τους εχθρούς. Τέτοιο φαινόμενο μαρτυρεί για την παρουσία του Αγίου Πνεύματος, χωρίς τη χάρη του Οποίου τέτοια αρετή δεν μπορεί να υπάρξει στον κόσμο αυτόν.

Μαρτυρούσε ο άγιος Γέροντας ότι, η αγάπη προς τους εχθρούς είναι σημείο της παρουσίας του Αγίου Πνεύματος, και της αλήθειας του Θεού, που καταξιώνει την

πρόσκαιρη ύπαρξη του ανθρώπου και τον εισάγει στην αμάραντη ζωή που βασιλεύει στους κόλπους της Αγίας Τριάδος, του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Αμήν.

Παραπομπές:

[1]Αγίου Σωφρονίου του Αθωνίτου, *Περί Προσευχής*, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, ³2009, σ. 90.

[2]Βλ. *Ιωάν.* 14,6.

[3]Αγίου Σωφρονίου του Αθωνίτου, *Το μυστήριο της χριστιανικής ζωής*, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, ³2016, σσ. 416-417.

[4]*Ψαλμ.* 63,7.

[5]Αγίου Σωφρονίου του Αθωνίτου, *Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης*, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, ¹⁶2015, σ. 12.

[6]*Ματθ.* 6,5.

[7]*Έξοδ.* 3,14.

[8]Αγίου Σωφρονίου του Αθωνίτου, *Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστι*, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, ⁷2016, σ. 51.

[9]Βλ. ο.π., σ. 125.

[10]Ο.π., σ. 216.

[11]Ο.π., σ. 321.

[12]Υπό έκδοση (*Πνευματικά Διδάγματα*, Δίδαγμα 46).

[13]*Το μυστήριο της χριστιανικής ζωής*, σ. 416.

[14]Βλ. *Εφ.* 4,29.

[15] *Το μυστήριο της χριστιανικής ζωής, σ. 417.*

[16] *Βλ. Φιλιπ. 3,12.*

[17] *Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης, σσ. 284-285.*

<https://bit.ly/3yV2ffy>